

Handläggare
Annica Bacuzzi
Telefon: 08-50825185**Till**
Socialnämnden
2025-12-09

Revisionsrapport nr 4/2025 - Placering av barn och unga i familjehem

Stadsrevisionen, Dnr: RVK 2024/139

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som yttrandet över rapporten.

Sammanfattning

Revisionskontoret har granskat om stadsdelsnämnderna säkerställer att barn och unga i familjehem får det stöd de behöver.

Granskningen omfattade stadsdelsnämnderna Hägersten-Älvsjö, Järva och Skärholmen samt socialnämnden.

Granskningen visar brister i handläggningen av familjevårdsärenden. Väntetiderna till familjehemsplaceringar överstiger avsevärt den sexmånadersgräns som anges i socialtjänstlagen. Brist på familjehem och ärendenas komplexitet anges som orsaker. Det finns även brister i referenstagning, dokumentation och uppföljning av familjehem, vilket tidigare noterats även 2018.

Revisionskontoret rekommenderar att socialnämnden initierar stadsövergripande riktlinjer för uppföljning av familjehem samt att stadsdelsnämnderna säkerställer att placeringar verkställs inom sex månader och dokumenteras enligt gällande regelverk.

Socialnämnden delar bedömningen och ser behovet av att stärka familjehemsvården, i linje med budgetuppdraget för 2025.

Revisionskontoret kommer att följa hur åtgärderna genomförs för att säkerställa en varaktig förbättring av tillgången på familjehem.

Bakgrund

Revisorsgrupp 1 har den 23 september 2025 behandlat bifogad revisionsrapport nr 4 avseende granskning av familjehemsverksamheten i stadsdelsnämnderna Hägersten-Älvsjö, Järva och Skärholmen. Granskningen omfattade även socialnämnden.

Bakgrunden till granskningen är stadsrevisionens tidigare rapport från år 2018, där brister identifierades i flera delar av handläggningen av familjehemsplaceringar. Bland annat noterades bristande dokumentation och uppföljning, avvikelser vid insamling av uppgifter såsom referenstagning och registerutdrag, samt brister i upprättandet av vård- och genomförandeplaner. Det är viktigt att säkerställa att barn och unga som placeras i familjehemsvård får goda förutsättningar att utvecklas och växa upp under trygga förhållanden. Mot denna bakgrund har revisorerna bedömt att en förnyad granskning är nödvändig för att följa upp om de påtalade bristerna har åtgärdats och om verksamheten nu bedrivs i enlighet med gällande lagstiftning och kvalitetskrav.

Revisionsrapporten har överlämnats till socialnämnden samt till de berörda stadsdelsnämnderna Hägersten-Älvsjö, Järva och Skärholmen för yttrande senast den 31 december 2025. Rapporten har även skickats till övriga stadsdelsnämnder för kännedom.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom socialnämndens avdelning för strategi och utveckling, i samarbete med avdelningen för socialt stöd och stadsdelsnämnderna.

Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 9 december 2025.

Ärendet

Revisionskontoret har haft i uppdrag att granska om socialnämnden och stadsdelsnämnderna säkerställer att barn och unga som placeras i familjehem får det stöd som behövs.

Familjehem är enskilda hem som på uppdrag av nämnd tar emot barn och unga för stadigvarande vård och fostran och utgör den vanligaste vårdformen enligt socialtjänstlagen. Samtliga familjehem ska utredas och godkännas av nämnd innan placering sker. Det är av stor betydelse att barn och unga i familjehem ges förutsättningar att utvecklas och växa upp under trygga och stabila förhållanden.

Mot denna bakgrund har revisionskontoret genomfört en granskning av hur socialnämnden och stadsdelsnämnderna Hägersten-Älvsjö, Järva och Skärholmen, säkerställer att placerade barn och unga får det stöd som krävs. Granskningen har utgått från följande revisionsfrågor:

- Finns ändamålsenliga styrdokument som stöd till handläggare före och under placering av barn och unga i familjehem?
- Är ansvarsfördelningen mellan socialnämnden och stadsdelsnämnderna tydlig avseende rekrytering av familjehem?

- Upprättas vård- och genomförandeplaner, och följs dessa upp av stadsdelsnämnderna?

Den aktuella granskningen visar i stort samma iakttagelser som vid motsvarande granskning 2018, särskilt avvikelser gällande de långa väntetiderna på verkställigheten av familjehemsplaceringen, insamling av uppgifter såsom referenstagning och registerutdrag samt brister i upprättandet av genomförandeplaner.

Familjehemsutredningar har genomförts inför beslut i samtliga granskade ärenden utom ett. Det är avgörande att dessa utredningar genomförs för att bedöma familjehemmets lämplighet och förmåga att tillgodose den placerades behov av trygghet och omsorg.

Rekrytering av familjehem

Det framgår i rapporten att år 2024 var totalt 588 barn och unga placerade i familjehem i Stockholms stad. Av dessa var 106 nya placeringar.

Enligt socialtjänstlagen (2025:400) ansvarar varje kommun för att det finns tillgång till utredda och godkända familjehem. Ansvaret för rekrytering av familjehem i Stockholm stad är delat mellan socialnämnden och stadsdelsnämnderna. De rekryteringar som socialnämnden genomför kan nyttjas av samtliga stadsdelsnämnder medan stadsdelsnämnderna rekryterar familjehemsföräldrar för att möta behovet inom det egna stadsdelsområdet. Det konstateras i revisionsrapporten att efterfrågan av potentiella familjehem är långt över det utbud som erbjuds.

Revisionens granskning visar särskilt att barn och unga i flera fall vistas i jourhem under längre tid än vad som är tillåtet enligt socialtjänstlagen (2025:400). Den genomsnittliga väntetiden för placering i familjehem överskrider avsevärt den sexmånadersgräns som anges i lagen.

I kommunfullmäktiges budget för 2025 har socialnämnden tilldelats flera uppdrag med syfte att se över familjehemsvården. Bland annat ska nämnden utreda rekryteringen av familjehem. **Kontroller av familjehemsplaceringar**

Inför en familjehemsplacering framgår det tydligt av socialtjänstförordningen samt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd vilka kontroller som ska eller bör genomföras. Dessa styrdokument utgör ett viktigt stöd för handläggare vid planering och beslut om placering i familjehem.

Revisionskontorets granskning visar att familjehemsutredningar i stort sett finns dokumenterade som underlag för placeringar, med undantag för ett ärende i Järva stadsdelsnämnd. Registerkontroller och referenstagning genomförs i de flesta fall, men dokumentationen är ibland bristfällig, exempelvis när det gäller

vilka register som kontrollerats eller om referenser är oberoende. Standardiserade avtal mellan familjehem och stadsdelsnämnd finns för majoriteten av ärendena, men saknas i vissa fall eller är inte alltid undertecknade.

Det finns i dag inga krav på kontroller av familjehem under pågående placering, varken på nationell eller stadsövergripande nivå. Stadsdelsnämnderna har därför utarbetat egna rutiner, vilka skiljer sig från varandra. Granskningen visar att dessa kontroller inte genomförs systematiskt och inte alltid i enlighet med nämndernas egna rutiner.

Vård- och genomförandeplaner

Enligt socialtjänstlagen (2025:400) är stadsdelsnämnderna skyldiga att upprätta en vårdplan i samband med placering i familjehem, som anger vilken vård som ska anordnas. Genomförandeplaner beskriver hur vården ska genomföras i praktiken. Utöver socialtjänstlagen (2025:400) är det socialtjänstförordningen och Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd som även reglerar dessa planer.

Granskningsresultatet visar att vårdplaner finns dokumenterade i samtliga granskade ärenden med undantag för en stadsdelsnämnd, Hägersten-Älvsjö. Planerna redovisar mål och insatser för vården, men uppgifter om barnets eller vårdnadshavares syn på vården saknas i flera ärenden, och beskrivningarna av umgänge med föräldrar, vårdnadshavare eller andra närstående varierar mellan stadsdelsnämnderna.

I revisionskontorets rapport framkommer det att genomförandeplaner förekommer i olika utsträckning. I vissa stadsdelsnämnder finns planerna för samtliga granskade ärenden, Skärholmen, medan de saknas i andra fall, Hägersten-Älvsjö och Järva. De befintliga genomförandeplanerna innehåller i stort sett nödvändiga uppgifter om planerade åtgärder, stöd vid umgänge och kontakt med nämnden, men uppgifter om barnets och vårdnadshavares syn på vården samt planering för tandvård saknas ofta.

Rekommendationer

Revisionskontorets rekommendation är att socialnämnden tar initiativ till att utarbeta stadsövergripande riktlinjer för kontroller av familjehem under pågående placeringar.

Revisorerna bedömer att det är av största vikt att stadsdelsnämnderna säkerställer tillräckliga förutsättningar för att familjehemsplaceringar ska kunna genomföras inom föreskriven tidsram, så att barn och unga får det stöd, den kontinuitet och trygghet de har rätt till.

Stadsdelsnämnderna Hägersten-Älvsjö, Järva och Skärholmen rekommenderas därför att:

- säkerställa att förutsättningar finns för att genomföra familjehemsplaceringar inom sex månader,
- säkerställa att kontroller av familjehem genomförs och dokumenteras både före och under familjehemsplacering,
- säkerställa att vård- och genomförandeplaner finns och dokumenteras i enlighet med gällande regelverk.

Järva stadsdelsnämnd rekommenderas särskilt att säkerställa att familjehemsutredningar genomförs inför beslut om placering.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Är ansvarsfördelning mellan socialnämnd och stadsdelsnämnderna tydlig avseende rekrytering av familjehem?

Revisionskontoret konstaterar att den rådande ansvarsfördelning mellan socialnämnden och stadsdelsnämnderna för rekrytering av familjehemsföräldrar är tydlig. Även om ärendena ofta är komplexa och det råder brist på familjehem, bedöms det vara angeläget att arbetet vidareutvecklas för att säkerställa att barn och unga får det stöd och den kontinuitet de behöver.

Socialnämnden delar revisionsrapportens bedömning om behovet av att utveckla rekryteringsförfarandet för att bättre möta bristen på familjehem. Under de senaste tre åren har antalet inkomna intresseanmälningar legat mellan 400 och 500 per år. En viktig uppgift är att sälla bland dessa intresseanmälningar för att avlasta stadsdelsnämnderna, som annars skulle behöva göra detta själva.

Enligt socialnämnden är nyttjandegraden av de nya familjehem som nämnden rekryterar låg, vilket innebär behov av en stadsövergripande strategi för att öka nyttjandegraden. Det kan exempelvis handla om att ta fram introduktionsplaner och samlat stöd som tryggar stadsdelsnämnderna i att nya familjehem kan klara sitt uppdrag. Detta är viktigt för att säkerställa en stadig inströmning av nya familjer och på sikt skapa en balans mellan nyrekryteringar och mer erfarna familjehem.

Finns ändamålsenliga styrdokument som stöd till handläggare före och under placering av barn och unga i familjehem?

Eftersom beslut om familjehemsplaceringar har stor betydelse för både den placerade och familjehemmen är det angeläget att utredningar och kontroller genomförs och dokumenteras systematiskt. Detta är viktigt både för rättssäkerheten och för att säkerställa kontinuitet vid personalbyten.

Idag finns varken lagkrav eller stadsövergripande riktlinjer för vilka kontroller som ska genomföras under pågående placeringar.

Kontroller genomförs inte systematiskt och rutinerna varierar mellan stadsdelsnämnderna. I flera ärenden har kontroller inte utförts under flera år, vilket innebär en risk att förändringar i familjehemsföräldrarnas livssituation påverkar barnets välbefinnande.

Ett sätt att möta behovet av uppföljning är att systematisera kontroller, exempelvis genom årsvisa, stadsövergripande registerinhämtningar på aktuella familjehem som sedan återkopplas till de stadsdelsnämnder som har placeringar. Detta skulle bidra till att trygga en förutbestämd kvalitetsstandard och ligger i linje med socialnämndens budgetuppdrag.

Revisionskontoret bedömer att gemensamma, stadsövergripande riktlinjer för kontroller och uppföljning under pågående placeringar är nödvändiga för att säkerställa likvärdig kvalitet i handläggningen. Socialnämnden ställer sig positiv till att ta initiativ till att sådana riktlinjer tas fram, vilket även välkomnas av stadsdelsnämnderna.

Finns vård- och genomförandeplaner och följs planerna upp av stadsdelsnämnderna?

Granskningen visar att brister i dokumentationen av vård- och genomförandeplaner främst gäller barnens och vårdnadshavares syn på vården samt åtgärder för tandvård. Revisionskontoret bedömer att stadsdelsnämnderna behöver säkerställa att vård- och genomförandeplaner samt kontroller under pågående placering är fullständiga. Brister i dessa dokument innebär att nämnderna inte fullt ut kan garantera att den placerade får det stöd som behövs. Socialnämnden delar revisionskontorets bedömning. Enligt stadsdelsnämnderna finns en medvetenhet om bristerna och man ser arbetet med genomförandeplaner som ett viktigt utvecklingsområde.

Sammanfattningsvis visar granskningen att handläggningen delvis brister, bland annat genom långa väntetider till familjehemsplaceringar, avvikelser och bristande dokumentation av referenstagning, registerutdrag och genomförandeplaner.

Socialnämnden delar revisionskontorets bedömning och rekommendationer om att åtgärder är nödvändiga för att säkerställa att barn och unga som placeras i familjehem får den vård och det stöd de har rätt till enligt gällande lagstiftning. Socialnämnden delar bedömningen och ser behovet av att stärka familjehemsvården, i linje med budgetuppdraget för 2025.

Revisionskontorets rekommendation att socialnämnden tar initiativ till att utarbeta stadsövergripande riktlinjer för kontroller av familjehem under pågående placeringar ses också som ett viktigt steg för att säkerställa att de barn och unga som placeras i

familjehem får det stöd och den vård de behöver. Socialnämnden ställer sig positiv till förslaget.

Veronica Carstorp Wolgast
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilaga

1. Revisionsrapport från stadsrevisionen, Placering av barn och unga i familjehem, nr 4/2025. Dnr: RVK 2024/139

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Carstorp Wolgast, Socialdirektör	2025-11-28
Lina Blombergsson, Avdelningschef	2025-11-28